

Umberto Eco

Cimitirul din Praga

Traducere din limba italiană
de Ștefania Mincu

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Umberto Eco, *Il cimitero di Praga*

Copyright © R.C.S. Libri S.p.A. – Milano
Bompiani 2010

© 2010, 2011, 2013, 2018 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezentă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

ECO, UMBERTO

Cimitirul din Praga / Umberto Eco. – trad. din lb. italiană de Ștefania Mincu. – Iași: Polirom, 2018

ISBN print: 978-973-46-7208-0

ISBN ePub: 978-973-46-4320-2

ISBN PDF: 978-973-46-4321-9

I. Mincu, Ștefania (trad.)

821.131.1

Printed in ROMANIA

Cuprins

1. Trecătorul care-n dimineața aceea cenușie	7
2. Cine sunt eu?	11
3. Chez Magny.....	35
4. Pe vremea bunicului.....	53
5. Simonino carbonar.....	89
6. În slujba Serviciilor secrete	103
7. Împreună cu Cei O Mie.....	119
8. Vasul Hercule	145
9. Paris.....	163
10. Dalla Piccola e uimit.....	173
11. Joly.....	175
12. O noapte la Praga	195
13. Dalla Piccola spune că nu este Dalla Piccola	215
14. Biarritz.....	217
15. Dalla Piccola redivivus.....	235
16. Boullan	239
17. Zilele Comunei.....	243
18. Protocolele	267
19. Osman Bey	277
20. Ruși?	283
21. Taxil	289
22. Diavolul în secolul XIX.....	305

23. Doisprezece ani trăiți cu folos	343
24. O noapte la slujbă.....	385
25. Limpezirea ideilor.....	413
26. Soluția finală.....	423
27. Jurnal întrerupt	441
<i>Inutile precizări erudite .....</i>	453
<i>Referințe iconografice .....</i>	459

Cine mai rămânea? Evreii, ce Dumnezeu. În fond, crezusem că-l obsedau doar pe bunicul meu, dar după ce-l ascultasem pe Toussenel, îmi dădusem seama că o piață antiebraică se deschidea nu doar dinspre partea tuturor posibililor nepoți ai abatelui Barruel (care nu erau puțini), dar și dinspre cea a revoluționarilor, republi-canilor, socialistilor. Evreii erau dușmanii abatelui, dar și ai plebei, căreia îi sugeau săngele, iar în funcție de guverne puteau să devină și ai tronului. Se cerea să lucrez asupra evreilor.

Îmi dădeam seama că sarcina nu era ușoară: poate că unele medii ecclaziastice mai puteau fi și acum frapate de o reciclare a materialului despre Barruel, cu evreii drept complici ai masonilor și ai templierilor pentru a face să izbucnească revoluția franceză, dar pe un socialist ca Toussenel asta nu l-ar fi interesat nicidcum și trebuia să-i spun ceva mult mai precis despre raportul dintre evrei, acumularea capitalului și complotul britanic.

Începeam să regret că nu dorisem niciodată să întâlnesc un evreu. Descopeream că am lacune mari în ce privește obiectul repugnanței mele – motiv pentru care ea se impregna acum tot mai mult de resentiment.

Mă tot perpeleam eu cu gânduri dintr-astea, când tocmai Lagrange îmi deschise o portiță. S-a văzut deja că Lagrange își dădea întâlnirile în locurile cele mai imposibile, iar de data aceea fusese în Père Lachaise. În fond, avea dreptate, puteam să părem niște amici sau rude în căutarea rămășițelor unui defunct drag sau ca niște romântici vizitatori ai trecutului – iar în cazul acela noi doi am fi dat Tâncoale, reculeși, mormântului lui Abélard și al Eloisei, țintă a artiștilor, filosofilor și sufletelor îndrăgostite. Oricum, în locul acela cei prezenți nu se îngrijeau de noi, ci de alte morminte, iar noi eram fantome printre alte fantome.

— Prin urmare, Simonini, doresc să te ajut să-l întâlnești pe colonelul Dimitri. E singurul nume cu care e cunoscut în cercurile noastre. Lucrează pentru guvernul rus, mai precis pentru Departamentul al Treilea al Cancelariei Țariste. Bineînțeles că, dacă te duci la Sankt Petersburg și întrebi de departamentul al treilea, toți or să pară căzuți din nori, pentru că oficial nu există. În fine, sunt agenți însărcinați să vegheze asupra formării de grupuri revoluționare, iar acolo, la ei, problema e mult mai serioasă decât la noi, asta și

pentru că cetățenii nu se bucură de toate drepturile largi de care ne bucurăm aici sub Imperiu. Ei trebuie să se păzească de urmașii decembriștilor, de anarhiști, iar acum și de pandaliile aşa-zisilor țărani emancipați. Țarul lor, Alexandru, a abolit acum câțiva ani iobăgia, dar acum vreo douăzeci de milioane de țărani eliberați trebuie să plătească vechilor lor stăpâni ca să aibă în folosință pământuri ce nu le-ajung ca să trăiască, mulți dintre ei invadează orașele căutând de lucru...

— Și ce așteaptă de la mine acest colonel Dimitri?

— El culege documente – cum să spun... compromițătoare – în ce privește problema ebraică. În Rusia evreii sunt cu mult mai numeroși decât la noi, iar la sate reprezintă o amenințare pentru țaranii ruși, pentru că știu să citească, să scrie și mai ales să socotească. Ca să nu mai vorbim de orașe, unde se presupune că mulți dintre ei aderă la secte subversive. Colegii mei ruși au o dublă problemă: pe de o parte, să se ferească de evrei, acolo unde și atunci când ei ar reprezenta o primejdie reală, iar pe de alta, să îndrepte către ei nemulțumirea maselor țărănești. Dar o să-ți explice Dimitri totul. Pe noi treaba asta nu ne privește. Guvernul nostru e în relații bune cu grupurile finanței ebraice franceze și nu are niciun interes să stârnească nemulțumiri în mediile aceleia. Noi dorim doar să le facem un serviciu serviciilor rusești. În meseria noastră, o mână o spală pe celaltă și i te împrumutăm cu grație colonelului Dimitri pe dumneata, Simonini, care oficial n-ai nimic de împărțit cu noi. Uitam, înainte să sosească Dimitri, te-aș sfătui să te informezi bine cu privire la Alliance Israélite Universelle, care a fost întemeiată acum vreo șase ani aici, la Paris. Sunt medici, ziariști, juriști, oameni de afaceri... Crema societății ebraice pariziene. Toți de orientare, să zicem, liberală și cu siguranță mai mult republicană decât bonapartistă. Aparent, societatea își propune să-i ajute pe persecuții de orice religie și din orice țară în numele drepturilor omului. Până la proba contrară, e vorba de cetățeni deosebit de integri, dar e greu să infiltrezi informatori de-ai noștri printre ei, pentru că evreii se cunosc și se prea cunosc între ei, mirosindu-și dosul precum câinii. Eu totuși te voi pune în contact cu cineva care a reușit să capete încrederea membrilor Alianței. E un anume Jakob Brafmann, un evreu care s-a convertit la credința ortodoxă,

devenit apoi profesor de ebraică la seminarul teologic din Minsk. E la Paris pentru scurt timp, din însărcinarea chiar a colonelului Dimitri și a Secției a Treia a acestuia, și i-a fost ușor să se introducă în Alianța Israelită, pentru că era cunoscut de unii dintre ei drept coreligionar. O să-ți poată spune câte ceva despre asociația aceea.

— Scuză-mă, domnule Lagrange. Dar dacă Brafmann ăsta e un informator al colonelului Dimitri, tot ce-mi va spune i-o fi deja cunoscut lui Dimitri și nu are niciun sens să mă duc să i le povestesc din nou.

— Nu fi naiv, Simonini. Are sens, are sens. Dacă o să te duci să-i povestești lui Dimitri aceleași știri pe care el le-a aflat deja de la Brafmann, în ochii lui o să apari ca unul care are știri sigure, ce le confirmă pe cele pe care el le are deja.

Brafmann. Din povestirile bunicului, mă aşteptam să întâlnesc un individ cu profil de vultur, cu buzele cărnoase, cea inferioară ieșind puternic în afară, ca la negri, cu ochii îngropăți și, firește, apoși, cu tăietura pleoapelor mai puțin deschisă decât la alte rase, cu părul ondulat sau creț, cu urechile blege... În schimb, am întâlnit un domn cu înfățișare monahală, cu o frumoasă barbă încipătă și cu sprâncene dese și stufoase, cu un soi de smoc mefistofelic în vîrf, cum mai văzusem la ruși sau polonezi.

Se vede că prin convertire se transformă și trăsăturile chipului, nu doar ale sufletului.

Omul avea o înclinație aparte către bucătăria aleasă, chiar dacă-și dădea pe față lăcomia provincialului care vrea să încerce totul și nu știe să alcătuiască un meniu aşa cum trebuie. Prânziserăm la Rocher de Cancale, în Rue Montorgueil, unde altădată se ducea lumea să guste cele mai bune stridii din Paris. Fusese închis cu vreo douăzeci de ani mai înainte, apoi fusese redeschis de alt proprietar, nu mai era cel de odinioară, însă stridiile tot mai erau, iar pentru un evreu rus putea fi de ajuns. Brafmann se mulțumise să guste doar câteva duzini de *belons*, ca să ceară apoi o *bisque d'écrevisses*.

— Ca să supraviețuiască patruzeci de veacuri, un popor aşa de vital nu putea să reziste fără să constituie un guvern unic în orice țară în care se ducea să viețuiască, un stat în stat, pe care l-a păstrat totdeauna și pretutindeni, chiar și în perioadele disperșiunilor lui

...am întâlnit un domn cu înfățișare monahală, cu o frumoasă barbă
înspicată și cu sprâncene dese și stufoase, cu un soi de smoc
mefistofelic în vârf, cum mai văzusem la ruși sau polonezi... (p. 200)

milenare. Ei bine, eu am găsit documentele ce atestă existența acestui stat și a acestei legi, Kahalul.

— Și ce anume este?

— Instituția datează din vremurile lui Moise, iar după diaspora n-a mai funcționat la lumina zilei, ci a rămas îngrădită în umbra sinagogilor. Eu am găsit documentele unui Kahal, cel de la Minsk, dintre 1794 și 1830. Totul e scris, orice fapt, cât de mic, e înregistrat.

Desfășura niște papirusuri acoperite de semne pe care Simonini nu le înțelegea.

— Orice comunitate ebraică e guvernată de un Kahal și supusă unui tribunal autonom, Bet-Dinul. Material exploziv: acolo se spune că cei ce aparțin unei comunități trebuie să asculte doar de tribunalul lor intern și nu de cel al statului care-i găzduiește, cum anume trebuie să-și organizeze sărbătorile, cum trebuie tăiate animalele pentru bucătăria lor specială, vânzându-le creștinilor părțile necurate și stricate, cum fiecare evreu poate dobândi de la Kahal un creștin bun de exploatat cu ajutorul împrumutului cu camătă până când pune stăpânire pe toate proprietățile lui și cum niciun alt evreu nu poate avea drepturi asupra aceluiași creștin... Lipsa de pietate față de clasele inferioare, exploatarea săracului de către cel bogat, potrivit Kahalului nu e delict, ci virtute, atunci când e practicată de un fiu al lui Israel. Unii spun că în special în Rusia evreii sunt săraci: e adevărat, foarte mulți evrei sunt victimele unui guvern ocult, condus de evreii bogăți. Eu nu mă bat contra evreilor, eu care m-am născut evreu, ci împotriva *ideii iudaice* care dorește să se substituie creștinismului... Eu îi iubesc pe evrei, acel Iisus pe care ei l-au ucis îmi e martor...

Brafmann își reluase avântul, comandând un *aspic de filets mignons de perdreaux*. Dar se întorsese aproape imediat la foile lui, pe care le mânuia cu ochii strălucind: — Și-i totul autentic, vezi? O dovedesc vechimea hârtiei, uniformitatea scrisului notarului care a redactat documentele, iscăliturile care-s la fel chiar și la date diferite.

Însă Brafmann, care tradusese deja documentele în franceză și în germană, aflase de la Lagrange că eu eram în stare să produc documente autentice și-mi cerea să-i produc o versiune franceză care să pară că datează din aceleași perioade cu textele originale. Era important să aibă aceste documente și în alte limbi pentru a

putea demonstra serviciilor rusești că modelul Kahalului era luat în serios în diferitele țări europene și că era îndeosebi apreciat de *Alliance Israélite* din Paris.

Întrebăsem cum de se putea, din documentele acelea produse de o comunitate pierdută prin Europa de Est, să se deducă dovada existenței unui Kahal mondial. Brafmann îmi răspunse să nu-mi fac griji, acelea trebuiau să servească doar ca piese de sprijin, probe că lucrul despre care vorbeau nu era rod al invenției – iar pentru rest cartea lui ar fi fost destul de convingătoare în a denunța adevărul Kahal, marea caracată ce-și întindea tentaculele asupra lumii civile.

Trăsăturile i se înăspreau și aproape că luau aspectul acela vulturesc ce ar fi trebuit să-l trădeze pe evreul care încă mai era în pofida a toate.

— Simțăminte fundamentală ce animă spiritul talmudic sunt o ambiență nemăsurată de a domina lumea, o lăcomie insațiaabilă de a poseda toate bogățiile celor ce nu sunt evrei, ranchiuna față de creștini și de Iisus Hristos. Până când Israelul nu se va converti la Iisus, țările creștine ce găzduiesc acest popor vor fi permanent considerate de el ca un lac deschis în care orice evreu poate pescui liber, aşa cum spune Talmudul.

Extenuat de avântu-i acuzator, Brafmann comandase niște *escalopes de pouarde au velouté*, dar mâncarea asta nu era pe gustul său și-o schimbase cu *filets de pouarde piqués aux truffes*. Apoi scosese din vestă un ceas de argint și zisese: — Vai, s-a făcut târziu. Bucătăria franțuzească e sublimă, dar serviciul tăragănează. Am o treabă urgentă și trebuie să mă duc. O să mă înștiințezi, căpitane Simonini, dacă ți-e lesne să găsești tipul de hârtie și cernelurile.

Brafmann gustase doar puțin, ca să înceie, un sufleu cu vanilie. Și mă așteptam ca un evreu, fie și convertit, să mă lase pe mine să plătesc nota. Dimpotrivă, cu un gest de mare domn, Brafmann voise să ofere el gustarea aceea, cum o numea nonsalant. Probabil că serviciile rusești îi permiteau decontări princiare.

Mă întorsesem acasă întru câțva nedumerit. Poate că – îmi spuneam eu – serviciile rusești caută doar un pretext, oricât de grosolan, dar e sigur că un document produs acum cincizeci de